

Europese
Commissie

DE BANDEN AANHALEN MET DE BURGER — EEN NIEUWE KANS

*Rapport van Luc Van den Brande,
speciaal adviseur van de voorzitter van de Europese Commissie*

SAMENVATTING

Oktober 2017

De EU heeft een belangrijke identiteitscrisis doorgemaakt die werd gekenmerkt door grote economische en sociale uitdagingen, toenemende eurosceptis en extremisme en ongekend wantrouwen ten opzichte van het Europees project bij de bevolking sinds het begin van het decennium. Om die redenen heeft de voorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker, de heropbouw van de bruggen in Europa na de crisis tot een van de prioriteiten van zijn mandaatsperiode gemaakt, om zo het vertrouwen van de Europese burger te herstellen. Hij stelde daarvoor twee krachtlijnen voor: het EU-beleid toespitsen op de belangrijkste uitdagingen en de democratische legitimiteit versterken.

Vanuit dezelfde optiek heeft voorzitter Juncker Luc Van den Brande, voormalig minister-president van Vlaanderen en voormalig voorzitter van het Europees Comité van de Regio's, aangewezen als speciaal adviseur voor het contact met de burgers. Hij kreeg onder meer als opdracht een rapport op te stellen over manieren om de banden tussen de EU en haar burgers aan te halen.

In het rapport-Van den Brande wordt de balans opgemaakt van de communicatie-inspanningen van de Commissie. Het is een onafhankelijk document dat niet noodzakelijkerwijs de mening van de Commissie weergeeft. In het rapport wordt aandacht besteed aan de synergieën met andere Europese en nationale actoren bij het bevorderen van de dialoog met het publiek. Daarnaast wordt een kader geschetst voor een meer burgergericht Europa en wordt uitgelegd hoe nieuwe vormen van partnerschappen met lokale en regionale overheden/instellingen en communicatietechnologieën kunnen helpen om nieuwe bruggen te slaan naar de burgers. Tevens wordt benadrukt hoe belangrijk het is de jongeren in Europa als belangrijke partners bij dit project te betrekken. Ter afronding reikt het verslag een reeks concrete richtsnoeren en aanbevelingen voor goede communicatie aan. Het verslag is te vinden op: https://ec.europa.eu/commission/publications/reaching-out-eu-citizens-new-opportunity_nl

NAAR EEN NIEUWE RELATIE TUSSEN DE EU EN HAAR BURGERS

Zowel de politieke als de economische situatie evolueert positief. De Europese economie laat de crisis definitief achter zich. Het vertrouwen in de Europese instellingen is hersteld. Volgens de Standaard Eurobarometerenquête 87 van mei 2017 voelt 68 % van de respondenten zich EU-burger en is 56 % optimistisch over de toekomst van de EU. Het is nu aan de Europese Commissie en de andere EU-instellingen om dit momentum aan te grijpen en opnieuw contact te maken met de burger door middel van een nieuwe benadering — een nieuwe **houding**.

In zijn toespraak over de Staat van de Unie in 2017 gebruikte voorzitter Juncker in dit verband het beeld van de EU als een schip dat de wind in zijn zeilen moet vangen. Hij verbond er zich bovendien toe een positieve agenda uit te voeren — een Europa dat ons beschermt, sterker maakt en verdedigt — en het debat over de toekomst van Europa voort te zetten tot er in juni 2019 Europese verkiezingen worden gehouden.

Zoals blijkt uit het rapport, is het belangrijker dan ooit dat de Europese Unie de burgers een centrale plaats geeft in haar politieke optreden. Om het vertrouwen van het publiek terug te winnen, worden dringende maatregelen voorgesteld, langs de volgende vier, elkaar aanvullende krachtlijnen.

- Beleid vaststellen dat inspeelt op wat leeft bij de burger. Mensen verwachten niet alleen **feiten**. Zij willen ook betrokken worden bij het maken van **keuzes** die zij kunnen bespreken en waarnaar ze vervolgens kunnen handelen.
- Uitvoering geven aan een echte, zinvolle participatiedemocratie, die burgers de kans geeft om een hoofdrol te spelen in het politieke bedrijf binnen de Unie. Deze participatie kan vorm krijgen in nieuwe soorten partnerschappen, vooral op lokaal en regionaal niveau, en zou de burgers meer het gevoel geven echt deel uit te maken van het bredere project. Ook moet de EU de expertise van vertegenwoordigers van het maatschappelijk middenveld, die vaak nieuwe oplossingen aandragen, voluit erkennen en benutten.
- Ten volle gebruikmaken van nieuwe communicatiemiddelen, zodat de burgers betere toegang tot inhoud hebben en ook zelf inhoud kunnen creëren, onder meer over EU-aangelegenheden die rechtstreeks betrekking hebben op hun dagelijks leven. Nieuwe technologieën, en met name sociale media, stellen burgers in staat hun mening op een directe manier kenbaar te maken, en geven mensen over heel Europa een stem.
- Een nieuwe aanpak vaststellen om jongeren als prioritaire doelgroep te benaderen, door het ontwikkelen van een op waarden gebaseerd verhaal om de belangstelling van de jongere generaties te wekken en hun de instrumenten aan te reiken om het Europese project zelf in handen te nemen. In een Europa waar meer dan 40 % van de burgers jonger is dan 35, zijn jongeren meer dan ooit essentiële partners in de communicatie en de dialoog.

VOORNAAMSTE VOORSTELLEN

In het rapport worden zeer uiteenlopende voorstellen gedaan. Een eerste groep betreft de toepassing van de participatiedemocratie binnen de EU-instellingen. Volgens de auteur bieden het Verdrag en reeds bestaande instrumenten tal van mogelijkheden die nader onderzoek behoeven, aangezien het uiterst wenselijk is de dialoog tussen de burgers op Europees niveau te bevorderen. Dit is des te relevanter daar de belangstelling van jongeren vooral uitgaat naar een meer activiteits- en themagebonden politiek. De dialoog tussen burgers en instellingen moet worden geïntensiveerd en zo breed worden opengesteld dat ook het grote publiek inspraak heeft. De agenda moet duidelijk van onderop worden bepaald, zodat de burgers kunnen meebeslissen binnen een hervormd model waarin vanaf de basis een consensus tot stand wordt gebracht.

In het rapport wordt gepleit voor de vaststelling van een nieuwe generatie communicatiepartnerschapsovereenkomsten op grond waarvan de taak om de burger over EU-aangelegenheden te informeren, wordt verdeeld over de instellingen en de lidstaten. Het opzetten van nieuwe partnerschappen met regionale en lokale overheden blijkt in dit verband de beste methode om de burger te bereiken, omdat deze overheden dicht bij de burger staan en daardoor het contact vergemakkelijkt wordt. Het rapport wijst tevens op de noodzaak de Europese dimensie uit te dragen in het onderwijs en jongeren met verschillende achtergronden en talenten beter voor te bereiden op samenleven **in dialoog**. De sociale rol van het onderwijs moet de volle aandacht krijgen in het debat over de toekomst van Europa dat momenteel gaande is. In het rapport wordt ook benadrukt hoe belangrijk het is dat burgers het recht hebben op volwaardige participatie op elk niveau van het gemeenschappelijke democratische bestel van de Unie: lokaal, regionaal en nationaal.

De voorstellen hebben ook betrekking op de activiteiten die momenteel door de Commissie worden uitgevoerd, zoals de **burgerdialogen** die zij geregeld over de hele EU organiseert om de EU te helpen in contact te treden met haar burgers: in de periode januari 2015-september 2017 hebben 333 burgerdialogen plaatsgevonden in 145 steden. De meer dan vijfhonderd **Europe Direct-centra**, die een essentiële rol spelen als partners voor de interactie met de burger en het contact tussen de burger en de EU, zouden een meer centrale plaats moeten krijgen als aanspreekpunten voor het verstrekken van informatie.

Het rapport bevat 15 richtsnoeren voor betere communicatie, zoals het verbeteren van de coördinatie tussen de EU-instellingen en de lidstaten bij de communicatie over Europese aangelegenheden, en het opstarten van een nieuwe generatie burgerdialogen, met de deelname van bekende personen uit de wereld van kunst, cultuur en sport.

Het rapport eindigt met nog eens 15 aanbevelingen van meer algemene aard, zoals het stimuleren van gedecentraliseerde, van onderop georganiseerde burgercomités als fora voor reflectie en discussie over de toekomst van Europa, en — uitgaand van de ervaringen die met Erasmus+ zijn opgedaan — het promoten van nieuwe programma's ter bevordering van uitwisselingen en netwerken voor, onder meer, lokale politici.

Het cv van de heer Van den Brande kunt u hier vinden: https://ec.europa.eu/info/files/cv-luc-van-den-brande_en